Adroddiad i'r:	**Pwyllgor Craffu Partneriaethau**
Dyddiad y Cyfarfod:	**19 Ebrill 2012**
Swyddog / Aelod Arwain:	**Aelod Arweiniol dros Addysg**
Awdur yr Adroddiad:	**Arweinydd Tîm Gwaith Cymdeithasol Addysg**
Teitl:	**Archwiliad Blynyddol o Ddiogelu Plant mewn Addysg (Fframwaith Sicrhau Ansawdd)**

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'n rhoi gwybod y diweddaraf i'r pwyllgor craffu am y deuddeg mis diwethaf o weithgarwch diogelu mewn addysg ac mae'n rhoi gwybod am y cynllun gweithredu diogelu a gyflawnwyd mewn ymateb i adroddiad Cyngor Sir Penfro (Medi 2011).

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi gwybod am y cynllun gweithredu diogelu manwl a gyflawnwyd ym mis Hydref 2011 ar draws addysg, adnoddau dynol, a gwasanaethau plant. Comisiynwyd y cynllun gweithredu i sicrhau y byddai'r gweithdrefnau diogelu cyfredol ar draws wasanaethau sirol yn gallu gwrthsefyll craffu yn ystod arolygiad a'u bod yn ddigon cadarn a thrwyadl i'w defnyddio.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn nodi'r camau a gymerwyd hyd yma, yn cadarnhau ac yn cefnogi'r camau i'w cymryd yn y dyfodol i fynd i'r afael â'r meysydd gwan a nodwyd yn yr archwiliad blynyddol o ysgolion ac i fynd i'r afael â materion diogelu ar draws wasanaethau.

4. Manylion yr adroddiad.

Gweithredwyd y fframwaith sicrhau ansawdd mewn ysgolion ers 2009 a bydd yn cael ei adolygu yn 2013.

Yn yr adroddiad disgrifir y gweithgareddau cysylltiedig yn y fframwaith sy'n ymdrin â rolau staff allweddol mewn ysgolion ac yn y sir ynghyd â'r ddyletswydd ar awdurdodau lleol a chyrff llywodraethu i fod â threfniadau i ddiogelu a hyrwyddo lles plant o dan Adran 175 o Ddeddf Addysg 2002.

1. Hyfforddiant

Mae'r holl ysgolion yn cael hyfforddiant staff cyfan blynyddol ar "ddiogelu" ac mae hwn bellach yn arfer safonol ledled ysgolion y sir. Mae'r holl staff wedi'u cofrestru ar gronfa ddata hyfforddiant ganolog gydag enw, teitl swydd, dyddiad hyfforddi ac ysgol. Mae ysgolion yn anfon rhestr o'r staff cyfan cyn yr

hyfforddiant a chedwir cofrestr ar y diwrnod o'r staff sydd wedi dod. Mae enwau'r staff ar y rhestr sy'n absennol yn cael eu hanfon yn ôl at y pennaeth i sicrhau bod yr aelodau hyn o staff yn cael eu hyfforddi yn ystod y flwyddyn ysgol.

Mae rhestr o ysgolion cyfredol a hyfforddwyd ers mis Medi 2011 ynghlwm wrth yr adroddiad (Atodiad 1).

Mae'r holl wasanaethau ar draws addysg wedi cael hyfforddiant bellach i bob aelod o staff. Mae staff dynodedig yn y gwasanaethau ar lefel reoli wedi'u henwi'n swyddogion Amddiffyn Plant. Mae'r aelodau hyn o staff yn rheoli unrhyw bryderon a godwyd gan staff gwasanaeth bob dydd ac yn sicrhau bod atgyfeiriadau'n cael eu gwneud ar achosion.

Y timau a hyfforddir yw:

Cyfnod Sylfaen
Gwasanaeth Synhwyraidd
Tîm 14 -19
Anghenion Cymhleth a Meddygol

Cafwyd hyfforddiant gyda gwasanaethau a nodwyd na chawsant unrhyw hyfforddiant diogelu fel arall. Y cylch gwaith oedd sicrhau bod yr holl hyfforddiant yn berthnasol i waith y gwasanaethau a'r cyswllt a gânt â phlant a theuluoedd. Dyma'r gwasanaethau a hyfforddir:

- Patrolau Croesfannau Ysgol (hyfforddir yr holl bersonél)

- Gwasanaeth Cerddoriaeth Ysgol William Mathias Conwy/Sir Ddinbych (hyfforddir yr holl staff)

- Amlygwyd hefyd Brosiectau Posibl – cysylltiedig â chyllid Cymorth drwy Gyngor Sir Ddinbych, ac arweiniodd hyn at archwiliad a wnaethpwyd o bolisïau diogelu/amddiffyn plant yr asiantaethau/gwasanaethau eu hunain. Roedd hyn er mwyn bodloni Cyngor Sir Ddinbych fod gan y prosiectau sy'n gweithio gyda phlant eu polisïau asiantaeth eu hunain ar gyfer diogelu.

  Amlygodd yr archwiliad gryn fanylder yn y polisïau gwasanaeth a oedd yn amlygu arfer da a dealltwriaeth glir o Weithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan. Roeddent yn dystiolaeth o systemau mewn perthynas â chyfeirio ac yn profi pwy yn yr asiantaethau a oedd yn ymdrin â'r maes cyfrifoldeb hwn.

  Roedd systemau un asiantaeth mewn perthynas ag atgyfeirio yn amwys, ond aethpwyd i'r afael â hyn, ac mae'r asiantaeth ei hun wedi sicrhau bellach y byddai'r mater hwn yn cael sylw brys.

2. Gweithgarwch Atgyfeirio

Nifer yr atgyfeiriadau a wnaed i Wasanaethau Plant o ysgolion a gwasanaethau.

Atodiad 2 – Medi 2011 hyd yma
[Mae Atodiad 2 yn cael ei eithrio rhag ei ddatgelu i'r cyhoeddus yn rhinwedd paragraff 13 o Ran 4 o Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972]

Mae'r ddogfen yn enwi ysgolion a gwasanaethau canolog sydd wedi gwneud atgyfeiriadau yn y flwyddyn ysgol gyfredol. Mae nifer fawr o atgyfeiriadau, 85 i gyd, yn dod o ogledd y sir sy'n cael ei ddiffinio fel clwstwr ysgolion Dinbych i'r ardal arfordirol.

Dim ond 12 atgyfeiriad yn y flwyddyn ysgol hon sy'n dod o ysgolion yn ne'r sir. Nid oes unrhyw dystiolaeth o waith gyda'r ysgolion yn awgrymu bod y cyfraddau atgyfeirio isel yn rhai isel yn ne'r sir am nad oes atgyfeiriadau priodol yn cael eu gwneud am blant a theuluoedd.

Amlygwyd hyn drwy gysylltu â phenaethiaid a thrwy sesiynau gyda staff allweddol a chanddynt gyfrifoldebau diogelu. Ni chodwyd unrhyw bryderon am y mater hwn gan y Gwasanaethau Plant.

Edrychasom ar drothwyon a mathau o achosion a fyddai'n deilwng o'u hatgyfeirio efallai; nid wyf wedi darganfod dim thema anweithgarwch drwy'r sesiynau hyn i deilyngu'r gyfradd atgyfeirio isel yn y de hyd yma. Mae ysgolion yn gwybod y gallant gysylltu'n rheolaidd, a'u bod yn cysylltu'n rheolaidd, â'r swyddog diogelu am gyngor ar achosion a'r swyddogion effeithiolrwydd ysgolion yn ogystal â Gwasanaethau Plant yn uniongyrchol am gyngor.

Mae'r berthynas rhwng ysgolion a gwasanaethau plant yn gadarnhaol ar y cyfan. Bydd achosion unigol ar adegau'n achosi gwahaniaethau barn proffesiynol, ond nid oes gennyf dystiolaeth i awgrymu nad yw achosion felly wedi'u trafod yn agored a bod pob ochr yn deall y camau y gellir eu cymryd ar y pryd i amddiffyn a diogelu plant rhag niwed.

Yn yr un modd, mae'r swyddog diogelu'n cysylltu â'r ysgolion â'r cyfraddau atgyfeirio uchaf yn rhan o broses y fframwaith sicrhau ansawdd. Mae ysgolion sy'n cyflwyno atgyfeiriadau o ansawdd gwael yn cael eu nodi adeg atgyfeirio ac mae'r swyddog diogelu'n cysylltu â hwy i drafod yr atgyfeiriad a'i ailgyflwyno efallai gyda gwybodaeth ychwanegol.

Er enghraifft, gall manylion ffeithiau fel pwy, beth, pryd, ble? - fod ar goll yn yr atgyfeiriad.

Cwblhawyd archwiliad ffeil ar hap o atgyfeiriadau, 15 o achosion, ym mis Rhagfyr 2011 gan y swyddog diogelu a rhestrir y prif ganfyddiadau yn ôl blaenoriaeth digwyddiad neu bryder isod:

Cysylltwyd â'r holl ysgolion dan sylw am y canfyddiadau hyd yma.

1. Nid oedd holl fanylion y teulu wedi'u cynnwys.

2. Nid oedd pob rhan o'r ffurflen atgyfeirio wedi'i llenwi ond mae'n ddigon posibl y gallai hyn fod yn gywir am nad oedd yr atgyfeiriwr yn gwybod yr wybodaeth ond nid oedd wedi rhoi tystiolaeth o hyn ar y ffurflen – Ddim yn berthnasol/anhysbys.

3. Dim ffocws ar y rheswm dros atgyfeirio neu wedi ticio mwy nag un blwch ar y ffurflen yn hytrach na'r prif reswm.

4. Ymdriniwyd â'r wybodaeth annigonol am gefndir ar gyfer atgyfeirio adeg yr atgyfeirio ond fe'i cofnodwyd o hyd at ddibenion archwilio.

3. Cynllun Gweithredu Diogelu

Gweler y cynllun manwl yn Atodiad 3 [mae Atodiad 3 wedi'i esgusodi rhag ei ddatgelu i'r cyhoedd yn rhinwedd paragraff 12 o Ran 4 o Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972]

Defnyddiwyd Adroddiad Cyngor Sir Penfro 2011 yn dempled o feysydd sy'n peri gofid a chafodd y rhain eu croeswirio â pholisïau, gweithdrefnau a systemau Sir Ddinbych.

Mae'r meysydd a amlygwyd yn y cynllun gweithredu Diogelu yn arddangos y dull trwyadl a ddefnyddiwyd gan addysg, adnoddau dynol a gwasanaethau plant i ganfod meysydd gweithredu yr oedd angen gweithredu yn eu cylch ac yn disgrifio amserlen glir i wneud y gwaith hwn a'i gwblhau.

Ymhelaethaf ar y cynllun gweithredu yn y cyfarfod craffu.

4. Archwiliad Diogelu Ysgolion

Bydd gofyn i bob ysgol gwblhau a chyflwyno'r archwiliad blynyddol i'r swyddog diogelu. Bydd hwn yn rhan o adroddiad a gyflwynir i'r Pennaeth Gwella Ysgolion a Chynhwysiant yn amlinellu'r themâu a'r canfyddiadau allweddol o'r archwiliadau o ysgolion.

Gall y canfyddiadau amlinellu materion hyfforddi cyffredinol y gellir mynd i'r afael â hwy'n fwy effeithlon drwy glystyru ysgolion a nodwyd, gan gynnig sesiynau i drafod, hyfforddi neu ddiweddaru ar faterion a amlygwyd yn eu hadroddiadau archwilio.

Gellir trafod y rhain hefyd yng nghyfarfodydd cyrff llywodraethu'r ysgolion yn flynyddol a gallant fod yn rhan o'r ffeil dystiolaeth ar gyfer unrhyw arolygiad o'r ysgol yn y dyfodol.

Amlygwyd bod yr archwiliad yn arfer da gan Gymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru (CCAC) a Llywodraeth Cymru (LlC) sydd wedi gofyn am gopïau i'w rhannu ag awdurdodau eraill ledled Cymru.

5. Arolygiad Estyn Chwefror 2012

Cyfwelodd arolygwyr Estyn â'r Swyddog Diogelu yn rhan o'r arolygiad diweddar o wasanaethau awdurdod lleol mewn addysg. Darparwyd tystiolaeth, trafodwyd y gwaith papur a gyflwynwyd, ac adolygwyd y camau a gymerwyd hyd yma. Ni chodwyd unrhyw drywydd ymholi o'r cyfarfod cyntaf hwn yn cyfiawnhau camau pellach gan y tîm arolygu.

6. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae diogelu plant yn flaenoriaeth allweddol i'r holl wasanaethau sirol. Mae'r angen i ymateb a gwella gwasanaethau i blant yn rhan o'r trefniadau cydweithio sy'n amlwg yn yr awdurdod lleol a'r tu allan iddo gan osod diogelu yn flaenoriaeth gyntaf barhaus.

7. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Erthygl 6 o Gyfansoddiad y Cyngor

Swyddog Cyswllt:
Arweinydd Tîm Gwaith Cymdeithasol Addysg
Ffôn: 01824 708169